

Epstein udriha po vladi in kongresu

Kongres je jako radodaren napram bogatim in brezbrzižen napram pomoči potrebnim; privoščil si je tudi Henry Forda

New York. — (F. P.) — Abraham Epstein, tajnik Ameriške asociacije za protekcijo starih oseb, se je spravil nad kongres, katerega ostro kritizira radi svoje radodarnosti napram bogatim in popolne brezbrziženosti napram revnim slojem. Prvim je poklonil božično darilo v znesku 160 milijonov dolarjev, namesto da bi bil sprejel potrebno zakonodajo, za podpiranje starih in onemoglih oseb. "Tistim, ki so bili že zagotavljeni lepi dohodki, je kongres poklonil to lepo darilo, in sicer ne da bi kdo apeliral v dnevnem časopisu za groše in krajcarje kot je to slučaj za odpomok revnim družinam... V primeru z velikim pomanjkanjem, brezposelnostjo in odvisnostjo starih in onemoglih ljudi, kar je razvidno s prošajskih kampanj v dnevnem časopisu, ki so se vršila pred prazniki, je po našem prepričanju ta akcija kongresa madaž na telesu naše dežele," pravi Epstein.

"Ta brezbrziženost, nečlovečanstvo in krivdne vlade nima enakega primera. Mi, ki smo najmanj obdavčeni narod, smo vedno pripravljene znižati davke; na noben način pa nam ni mogoče priti do denarja za podpiranje starih ljudi, ki se nahajajo v pomanjkanju. "Na drugi strani pa so najbolj obdavčeni narodi, kot sta na primer Nemčija in Anglija, zmogli preskrbeti sredstva v to svrhu, ne da bi se zatekali k poniževalnim apelom za dobrodelnost, s tem, da imajo širokoposetno zakonodajo za protekcijo starih ljudi."

Epstein si je vzel na piko tudi Henry Forda, ki je pred nedavnim hipokritično pisal v neki publikaciji (Ladies Home Journal), da so starejši uslužbeni boljši delavci kot pa mlajši ljudje. On navaja poročilo delavskega departmanta, ki je preiskal med drugimi podjetji tudi odpuščanje starejših delavcev v Fordovi tovarni v Dearbornu. To vladno poročilo pravi, da je Ford izmed vseh preiskanih podjetnikov največji grešnik v odpuščanju starejših delavcev.

Brezposelnost v stavbi industriji

V Bostonu je polovica stavbenikov brez dela

Boston, Mass. — Po ulicah tega mesta pohaja danes več brezposelnih delavcev katero leto poprej od 1. 1920-21, ko je vladala depresija v tej industriji. Builders Trades Employers asociacija je te dni izdala apel na javnost, naj se zopet prične s konstrukcijskimi deli. Stavbne stroke v tem mestu štejejo 25-000 oseb in polovica teh je sedaj brez dela. Ako bo apel stavbinske asociacije kaj zalegel, je drugo vprašanje. Uradniki stavbinske unije priznavajo, da so gornje številke o brezdelnosti resnične in so izdale svarilo na stavbne delavce, v drugih mestih, naj ne hodijo za delom v Boston, ker se domači delavci ne dobe dela.

Okostje dinosavra v Afriki

Pariz, 2. jan. — Okamenelo okostje velikega dinosavra je bilo zadnje dni odkopano pri Te-tuanu v severni Afriki. Okostenjak meri 38 čevljev po dolžini in šest čevljev po širini. Domneva se, da je okostje ležalo v kamnu najmanj tristo milijonov let.

Konferenca predstavnikov ameriških industrij

Predsednik trgovske zbornice je izbral odsek, ki bo zbiral podatke o industrijskem položaju. Skoro vse industrije bodo zastopane na konferenci

Washington, D. C. — Julius Barnes, predsednik National Chamber of Commerce, katerega je Hoover izbral za načelnika industrijske komisije, čije naloga je, formulirati osnutek pravih in načrt za razvoj trgovine, je imenoval več industrijskih magnatov, ki bodo sodelovali z njim pri tem važnem delu. Dejstvo, ker je Hoover poklical vodilne predstavnike ameriških industrij na posvetovanje in je pozneje imenoval najvplivnejšega agenta velebitizisa, da vodi industrijske sile, že samo to podaja jasno sliko, kdo pravzaprav vlada Ameriko. Vlada je v rokah velebitizisa, ki določa smernice v narodnih in mednarodnih zadevah. Ako je kdaj preprosto ljudstvo mislilo, da je ono glavni faktor pri izbiranju svojih predstavnikov v vodstvu narodne politike, mu morajo že ta dejstva izbiti te ideje iz glave.

Skoro vse industrije imajo svoje predstavnike v tem odseku in Barnesova akcija kaže, da bodo vsi člani dobro poučeni o načrtih ameriških industrijalcev, kadar se snidejo na konferenci. Gotovo je že danes, da delavci in farmerji ne bodo imeli nobene besede v vprašanjih, ki so vitalnega pomena za ameriško ljudstvo.

Indijski nacionalisti so se razcepili

Nova demokratska stranka se je porodila na kongresu v Lahoru

Lahore, Indija, 2. jan. — Medtem ko je Mahatma Gandhi pridobil večino kongresa vseindijske nacionalistične stranke za svoj program pasivne resistence napram Veliki Britaniji, se je večeraj velik del manjšine odcepil od stranke in ustanovil svojo organizacijo. Razkolkniki, katere vodi Spilivas Aijengar in ki so zborovali ločeno, so se nazivali demokratska stranka in naznanili, da imajo približno enak program kakor neodvisna delavska (leva socialistična) stranka v Angliji. Trideset delegatov nacionalističnega kongresa je stopilo na čelo novega gibanja.

ELEKTRIKA UBIJA DELAVCE

Statistika kaže veliko nevarnost, kateri so izpostavljeni električarji

New York. — (F. P.) — V preteklem letu je bilo ubitih 53 delavcev, ki so imeli opravka z elektriko in so prišli v stik z električnim tokom, na stotine jih je bilo pa močno obžganih. Te številke je podal "Electrical Workers Journal", ki vodi natančno statistiko smrtnih nesreč in poškodb v industriji elektrike.

Delo električarjev je zelo nevarno radi nezadostnih varnostnih naprav. Glasilo električarjev je mnenja, da bi se preprečilo mnogo nesreč, ako bi imeli države boljše postave, s katerimi bi prisilile podjetnike, da bi skrbeli za varstvo delavcev, ki imajo dnevno za dnevno opravila s smrtonosnim tokom. Države pa tega ne bodo storile, dokler bodo delavci pošiljali v legislativno zastopnike, ki se ne brigajo za nje in delajo le v korist industrijskih podjetnikov.

Scott Nearing izključen iz komunistične stranke

New York. — Profesor Scott Nearing, ki je valed svojih komunističnih idej izgubil službo na pennsylvanski in toledski univerzi, je bil ta teden izključen iz komunistične stranke. Nearing se je zameril komunistom, ker je kritiziral predsedniško kampanjo v letu 1928 in drugič, ker je pokazal preveč simpatij do izključenega Jay Lovetona, ki je dokazal komunistom, da so ameriške razmere drugačne od ruskih.

Zemljiški trgovci skupejo delavce

Izrabljajo depresijo, ki je nastala v avni industriji v Detroitu

Detroit, Mich. — (F. P.) — Velikanski dobički, ki so jih bili deležni trgovci z zemljišči v tem mestu, ko so v "dobrih" časih prav drago prodajali stavbišča in hiše avnim delavcem, niso bili dovolj tem pijavkam, ki bogate na račun spekulacij, kajti teh se poslužujejo tudi sedaj, ko je na tisoče delavcev brez dela in vlada pomanjkanje v delavskih družinah. Mnogo delavcev je v prešli letih kupilo stavbišča in hiše na obroke in sedaj, ko vlada brezdelnost, ne morejo plačevati svojih obveznosti. To priliko trgovci z zemljišči izrabljajo in kupujejo nazaj stavbišča in hiše po nizki ceni. Veliko število delavskih družin je moralo že zapustiti "svoje" hiše, ker so jih v to prisilile miserne razmere. Grabeži so ustanovili družbo The Torbet Land Co., ki sedaj kupuje od delavcev stavbišča za polovično in še manjšo ceno kot so jo morali zadnji pred leti plačati za nje. Stavbišča, ki so stala po \$300 ali še več, se lahko sedaj dobe za \$50 ali \$100.

Apel za varnostne naprave v rudnikih

Pravijo, da se zakoni za varstvo rudarjev ne upoštevajo

Hazleton, Pa. — (F. P.) — Vsak izmed dvajset tisoč rudarjev v sedmem rudarskem distriktu United Mine Workers unije je te dni prejel vprašalno listo in iz glavnega stana organizacije z navodilom, naj vsak navede podatke o kršitvi državnih rudarskih zakonov, kar je vzrok za veliko število nesreč v premogovnikih. Pogoste nesreče so jasen dokaz, da se zakoni za varstvo rudarjev kršijo na debelo od strani premogovniških baronov. V preteklem mesecu je bilo ubitih v tem distriktu osem rudarjev. Dva sta bila ubita od električnega toka drugi pa so bili žrtve podstb. Te nesreče so dovedle k prijasku uradnikov, da so začeli s preiskavo.

Izbran je bil odbor izmed unijskih uradnikov, v katerem bo sodeloval tudi državni inspektor, da uvede potrebne akcije, kakor hitro bodo izpolnjene vpraševalne liste, v katerih bodo navedene kršitve zakona za varstvo rudarjev.

Konvencija državne delavske federacije

Buffalo, N. Y. — Eksekutivni odbor Newyorške delavske federacije sporoča, da se bo bodoča konvencija vršila v tem mestu. Z zborovanjem bo pričela 26. avgusta.

Hindenburg toži fašiste

Berlin, 2. jan. — Nemški predsednik Hindenburg je vložil tožbo proti uredniku fašističnega lista "Angriff," ki je zadnji teden pisal, da predsednik Hindenburg ni več živ in enostavno kima za svojimi judovskimi in marksističnimi svetovaki.

CHICAGO JE PRAV DOBRO ZAČELO

Prvi dan 1930 dva umora, štirje samomorji, pet ubitih na cestah in 350 aretiranih valed pijanosti

Čikaška kronika za novo leto 1930 je takoj prvi dan zabeležila sledeče: dve osebi umorjeni, štirje samomorji, pet oseb ubitih pri avtnih nesrečah, večje število tatvin in ropov, sedem novih prebivalcev rojenih in 350 oseb aretiranih radi pijanosti in razgrajanja po ulicah v zgodnji jutranji uri.

Takoj prvo sekundo novega leta, čim je odbila ura dvanajst, je bilo prijavljeno eno rojstvo, ena poroka, en umor in alarm požara. Pijančevanje v noči od torke na aredo, ko so se silne množice v dvoranah, hotelih, restavracijah, kabareti in v privatnih domovih poslavljale od starega in čakale novega leta, je doseglo rekord, odkar straži prohibicija. Pijača se je točila odprto in po ulicah so vsi noč razvažali v težkih trulkih pivu, vino in žganju. Kljub temu pa je po močni prohibicijski komisari v sredo zvečer javil v Washington, da je bilo letošnje novo leto v Chicagu "najbolj suho v zgodovini, vse je bilo "fine" in njegovih 75 prohibicijskih ni imelo nobenega "troubla".

Avne nesreče so tudi dosegle rekord. Pet je bilo ubitih in veliko več ranjenih. V pravkar zaključenem letu so avti ubili 1022 oseb, 67 manj kot lani. Sedemdeset oseb je bilo aretiranih radi prehitre vožnje ali ignoriranja signalnih luči. Prvi, ki je bil letos ubit na cesti, je bil 40-letni Irving O. Kosche, borzljani; njegova žena je bila težko ranjena.

Med sedmimi novorojenčki sta tudi dvojčka Anton in Paul Pavletić, katerih starši žive na 2812 Princeton ave.

Oblačilna trdka bo uposila unijske delavce

Barrow Gilles & Co. se bo preselila v St. Paul, Minn.

Minneapolis, Minn. — United Garment Workers unija bo pridobila večje število članstva v januarju, ker so je Barrow Gilles & Co. odločila, da premesti svoje podjetje v St. Paul, kjer bo uposila nad dvesto organiziranih delavcev.

Ta odločitev družbe se smatra za važen dogodek v unijskih krogih in bo dal nov pogon organizacijskemu delu, ki je v zadnjih mesecih zastalo v oblačilni industriji. Družba bo odprla svojo tovarno v St. Paulu 4. januarja.

70 oseb zadušenih v teatru

London, 2. jan. — Silna nesreča se je zgodila dan pred novim letom v Paisleyju na Škotskem, kjer se je igral film v gledališču in v paniki, ki je sledila, je 70 oseb, največ otrok, izgubilo življenje. Ogenj je naredil zelo malo škode na odru, kriva pa je bila panika, ko so odraščeni ljudje v groznem navalu proti vratom gazili po otrocih.

500 rudarjev zastavkalo v Herrinu

Herrin, Ill. — Pri Franklin County Coal kompaniji je zastavkalo 500 rudarjev v rovu Taylor No. 5 radi spora glede delitve dela med ročnimi in strojnimi nakladalci premoga.

Bubonična kuga v Tunisu

Pariz, 2. jan. — Med Arabci v Tunisu je izbruhnila bubonična kuga. Petdeset oseb je bilo oddeljenih karanteni.

Novo upanje za zdravlilo zoper jetiko

Des Moines, Iowa. — Dr. W. Charles White pri zveznem zdravstvenem uradu v Washingtonu je 1. januarja na zborovanju ameriških znanstvenikov poročal, da je odkril novo sredstvo proti tuberkulozi. Sredstvo je v novem sladkorju, ki ga producira tuberkulozni bacil in ki tvori zvezo s človeškimi celicami, katere bacil navadno napade. V tem odkritju je upanje, da bo odslej mogoče ločiti bacil od teh celic in s tem preprečiti bolezen.

Španski diktator podal ostavko

Primo de Rivera ostavlja bankrotirano deželo

Madrid, 2. jan. — Diktator Primo de Rivera je podal ostavko. Kakor danes poročajo, je ostavka že v rokah kralja Alfonza, toda kralj se je ne upa sprejeti in pritiska na diktatorja, naj se premisli in ostane na krmlu.

Kriza je prišla valed velike finančne depresije. Vrednost španske pesete je zelo padla zadnje dni. Pred par dnevi je resigniral finančni minister. Državna blagajna je na robu bankrota, v gospodarstvu španije je kaos in diktatorju ni preostalo drugega, kakor da resignira še on.

Kampanja za organiziranje delavcev

Pričela jo bo Ameriška delavska federacija v južnih državah

Washington, D. C. — (F. P.) — Ameriška delavska federacija bo pričela s 6. januarjem veliko kampanjo za organiziranje tekstilnih in drugih delavcev v južnih državah ameriške Unije. V to svrhu bodo poslani organizatorji od vseh narodnih in mednarodnih unij in se bodo na omenjeni dan sestali v Charlottu, N. C.

To namerila je dal v javnost William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, pred par dnevi in obenem je izjavil, da bo ta kampanja najekstenzivnejša kolikor jih je bilo že do sedaj podvzetih od strani federacije.

V pismu, ki ga je poslal eksekutivnemu odboru narodne in mednarodne unije, pravi, da bo preiskal industrijski položaj v teh državah in da bo na podlagi dejstev, ki jih bo prinesla preiskava, napravil načrt za organiziranje juga. Val organizatorji bodo dnevno poročali glavnemu stanu o svojem delu. Green bo predsedoval zborovanju v Charlottu in bo potem odšel na sejo eksekutive, ki se bo vršila v St. Petersburgu, Fla.

Rudarjeva hiša padla v rov

Washington, Pa. — Družina rudarja Walterja Kracheka je na novo leto izgubila hišo in komaj odesla golo življenje. Točno o polnoči, ko so parne piščali naznanjale prihod novega leta, je Krachek silal velik ropot v kleti in hiša se je začela sibat, kakor da je potres. Krachek je odprl vrata v klet in videl, ko je po njegove centralne kurjave izginila v veliko luknjo. Rudar je hitro zavpil šeni in otrokom, naj beže iz hiše. Komaj so bili vsi zunaj, se je hiša pogreznila v globčino. Padla je v star premogovnik, ki je bil pod njo.

Prohibicija podvojila pijance

Atlanta, Ga. — V letu 1929 je bilo v Atlanti 9449 oseb aretiranih radi pijančevanja. Leta 1929 je bilo 4214 aretacij.

Vprašanje neodvisnosti Filipinov spet na površju

Senator King se ogreva za skilcanje ustavne konvencije, ki bi razpravljala o tem vprašanju

Washington, D. C. — Produkcija sladkorja na Filipinih narasla od leta do leta in ogroža domačo sladkorno industrijo v Louisiani in nekaterih zapadnih državah. Sladkor se izvaža v Združene države prost carine in to je vzrok, da so se nekateri zagovorniki domače sladkorne industrije zavzeli, da se podeli neodvisnost Filipinom, ker, ako se to zgodi, bo Amerika lahko naložila visoko carino na sladkor iz Filipinov, kar bo zmanjšalo uvoz, in bo tako protektrala sladkorne interese Združenih držav. To vprašanje je bilo sprovedeno že v prošlem zasedanju kongresa in se bo o njem razpravljalo v sedanjem; nič nemočnega ni, ako bi zagovorniki domačih sladkornih interesov dobili na svojo stran večino zveznih senatorjev.

Senator King iz Utaha je prinesel vprašanje neodvisnosti Filipinov v ospredje že pri prošlem zasedanju kongresa, ko je v svojem amandamentu k carinski predlogi priporočal skilcanje ustavne konvencije na Filipinih in da bi po sprejetju konstitucije predsednik Hoover proglašil neodvisnost otokov.

Debata, ki je sledila, je pokazala dejstvo, da so se zagovorniki ameriškega sladkornega trsta odločili za neodvisnost Filipinov ne toliko radi stvari same, pač pa da sevarujejo domačo sladkorno industrijo. Radi tega so pripravljene glasovati za neodvisnost, če bo njihov amandament k carinski predlogi sprejet. Ti pravijo, da je moralna dolžnost Združenih držav, da drži besedo in obljubo, ki so jo dali pred leti, da dobe Filipinci neodvisnost.

Senator Wheeler iz Montane je izrazil mnenje, da je baš sedaj prilika, da se reši to vprašanje. Njegove lastne skušnje z ameriškim kapitalisti in militaristi, ki nasprotujejo neodvisnosti Filipincev, so ga privedle do prepričanja, da je sedaj najugodnejši čas za rešitev tega vprašanja. Rekel je tudi, da pozna nakane sladkornih interesov, ki se zavzemajo za neodvisnost le radi dobička, ki ga pričakujejo, ako bo s visoko carino na sladkor iz Filipinov preprečena konkurenca, ki jo občutijo nekatere države ameriške Unije.

Kitajci izpuščili ruske vojne ujetnike

2000 oseb osvobodili v Mandčuriji

Sangaj, 2. jan. — Okrog 2000 sovjetskih državljani, ki so bili internirani blizu Harbina, je bilo večeraj izpuščenih na svobodo na temelju mirovne pogodbe med sovjeti in Kitajsko. Rusi so bili zaprti od julija v minulem letu, ko se je začel konflikt radi vzhodne kitajske železnice. Večeraj se je tudi vršila prva seja nove rusko-kitajske železniške uprave. Rudi, novi sovjetski upravitelj, je prevzel službo.

Mehičani nahruli Rubia v Detroitu

Detroit, Mich. — Okrog 300 mehikihi naselencev je na novega leta dan sovražno žvižgalo in tulilo na tukajšnjem kolodvoru, ko se je pripeljal sem novi mehikihi predsednik Pascual Ortiz Rubio. Polcija je brž razpršila demonstrante in šest mehihih je bilo aretiranih. Rubiova partija je ignorirala množico, ki je bila hrčkone nahujkana po klerikalcih ali komunistih.

Delavska zakonodaja zaznamuje napredek

V preteklem letu je bilo uzakonjenih nad štiristo delavskih postav

New York. — (F. P.) — Zahteve delavstva, ki se bori v vseh državah za svoje pravice in boljše delavsko zakonodajo, so bile deloma izpolnjene, kajti v preteklem letu je bilo uzakonjenih nad štiristo delavskih postav v raznih državah ameriške Unije, kot se glas poročilo Ameriške asociacije za delavsko legislaturo. V nekaterih državah so bili sprejeti zakoni za starostno zavarovanje delavcev in dosegene so bile nekatere druge pridobitve.

North Carolina je v pretečenem letu vstopila v vrsto držav, ki že imajo odškodninske zakone za delavce, ki se ponesrežijo v industrijah. Brez te postavke so sedaj še države Arkansas, Florida, Mississippi in South Carolina.

Plačevanje odškodnine je bilo izboljšano v 33 državah in sedaj vključuje tudi bolezni, katerih se delavci nalezijo pri zdravju nevarnih delih. Par držav je sprejelo zakone za varstvo žensk in otrok, upošlenih v industrijah. Wisconsin je bila prva država, ki je sprejela postavko proti "yellow dog" pogodbi. Država Minnesota je sprejela zakon, da se mora vršiti sodnijsko zaslišanje, predno se izda sodnijska prepoved.

Svedski delavci protestirajo

Protest so poslali Max Gardners, guvernerju North Carolini, radi namilja oblasti proti tekstilnim stavkarjem

New York. (F. P.) — Svedski delavci so bili potom Federaliziranega tiska obveščeni o postopanju justice v Severni Karolini, ki je obsodila stavkarje v zapor in oprostila morilce, ki so ubili voditelje stavkarjev. V Gothenburgu, Svedska, so na svojem shodu sprejeli protestno resolucijo proti nasilju in krivdenu postopanju justice in jo poslali guvernerju Gardnersu. Poslali so tudi precejšnjo vsoto denarja za legalno obrambo stavkarjev.

P. J. Wellinder, bivši tajnik organizacije IWW in sedanjí urednik delavskega glasila Workers Courier, je na shodu opisal brutalno početje policije in tekstilnih podjetnikov v Gastoniji in v Marionu. Na vse svedske delavske organizacije bo poslan apel za podporo delavcev, ki so postale žrtve brezvestne justice, ki je v Severni Karolini pod kontrolo tekstilnih baronov.

Napad na guvernerja Južne Karoline

Columbia, S. C. — Na novega leta dan je nekdo oddal strel akosi okno rezidence guvernerja Johna G. Richarda. Krogla je obšla v steni samo pet čevljev od stola, na katerem je guverner sedel. Napadalec je izginil brez sledu.

Čikažani prečitali 14 milijonov knjig v zadnjem letu

Chicago. — Knjižničar Carl B. Boden čikaške javne knjižnice poroča, da je bilo v letu 1929 izposojenih 14,500,000 knjig, oziroma 400,000 več kakor v prejšnjem letu. V tem času je knjižnica porasla na 1,800,000 knjig.

Novoletni šnops ubil štiri v New Yorku

New York. — Štiri osebe so mrtve in 76 je v bolnišnicah valed zastrupljenja z žganjem med novoletnimi orgijami.

Drama v treh dejanjih

LUKRECIJA BORGIA

Victor Hugo:

Iz francosčine prevedel D. G.

Gennaro. Govorite, signora! Lukrecija. Rečem ti z bogom, Gennaro, ker nikdar več te ne bom videla. Ne smem več upati, da se še kdaj srečava v življenju. Bila je edina sreča, ki sem jo imela na svetu. Ali tvegala bi glavo. Ločena sva torej za vedno v tem življenju. Ah! Le predobro vem, da bova tudi na onem! Gennaro! Nočes mi reči le edino sladko besedo, predno me za vedno zapustiš? ...

Gennaro. Signora ... Lukrecija. Pred hipom sem ti rešila življenje ...

Gennaro. Tako mi pravite, ali vse je tako temno. Ne vem, kaj naj si mislim. No, da, signora! Vse vam lahko odpustim, le ene stvari ne.

Lukrecija. In katere? Gennaro. Prisezite mi pri vsem, kar vam je drago: na mojo glavo, na zveličanje moje duše, prisezite, da vaši zločini niso v zvezi z usodo moje matere!

Lukrecija. Gennaro — tega — vam ne morem — priseči —

Gennaro. O moja mati, moja mati! Vi ste torej ona strašna ženska, ki jo je storila nesrečno!

Lukrecija. Gennaro! ... Gennaro. Priznali ste, signora! Proč od mene! Bodite prokleti!

Lukrecija (s alabim glasom). In ti, Gennaro — bodi — blagoslovljen!

Gennaro (odide).

Lukrecija (se zgrudi onesrečena na stol).

ČETRTA SLIKA

Prizorišče kakor v drugi sliki. Na desni vojvodska palača, na levi hišica, v kateri stanuje Gennaro. — Noč.

1. PRIZOR

Don Alfonz, Rustighello, zavila v plašče. Rustighello. Da, milostivi gospod, tako se je zgodilo. Ne vem s kako tekočino mu je vrnila življenje in ga pustila uteči skozi dvorišče palače Negroni.

Don Alfonz. In ti si to pripustil?

Rustighello. Kako naj bi bil zabranil?

Zapahnila je duri in bil sem zaprt.

Don Alfonz. Ulomiti bi moral vrata.

Rustighello. Hraustova vrata in z železnimi zapahli? Nikaka malenkost!

Don Alfonz. Vasecni! Odstranil bi zapah, vstopil in ubil.

Rustighello. Signora Lukrecija bi ga zakrila s lastnim telesom in moral bi ubiti tudi njo.

Don Alfonz. Glede nje nisem imel ukaza.

Don Alfonz. Rustighello! Dobri služabniki razumejo svoje gospodarje, ne da bi jim bilo treba vsa reči!

Rustighello. Bal sem se, da bi ne razdvojil vaše visokosti s papetom.

Don Alfonz. Butec!

Rustighello. Bilo bi zelo neprijetno, milostivi gospod. Ubili hčer svetega očeta!

Don Alfonz. No, dobro! Kaj nisi mogel zadržati ljubimca na begu, zakričati, obvestiti mene, ne da bi umoril nje?

Rustighello. Da, ali jutri bi se vaša visokost zopet sprijaznila s signoro Lukrecijo in pojutrišnjem bi me dala signora Lukrecija obešiti.

Don Alfonz. Dovolj! Rekel si mi, da še ni vse izgubljeno.

Rustighello. Ne! Vidite luč v tem oknu? Najin Gennaro še ni proč. Njegovega slugo, ki ga je podkupila vojvodinja, sem sedaj podkupil jaz. Povedal mi je vse. V tem hipu pričakuje svojega gospoda za gradiščem. Gennaro ga mora iti vsak hip iskati.

Don Alfonz. V tem slučaju se skriva za to hišo in čakava nanj v zasadi. Noč je temna. Ko pride mimo, ga umoriva.

Rustighello. Kakor želite!

Don Alfonz. Je tvoj meč dober?

Rustighello. Da!

Don Alfonz. Bodalo imaš?

Rustighello. Dvoje stvari je, ki jih je težko najti na svetu: Italijana brez bodala in Italijana brez ljubke.

Don Alfonz. Dobro! — Porinil boš z obema rokama.

Rustighello. Gospod vojvoda, zakaj ga ne dasta kratkoma prijeti in po postavi obešiti?

Don Alfonz. Ker je beneški podložnik in obešiti ga bi pomenilo napovedati republiko vojno. Pri ubodu z bodalom se ne ve, odkod je prišel in nihče ni zapleten v to. S trupom bi šlo seveda še bolje, ali to se je ponesrečilo.

Rustighello. Kaj če bi privedel štiri biriče, milostivi gospod, da bi se vam ne bilo treba samemu mešati v to stvar?

Don Alfonz. Dragi moj, signor Macchiavelli mi je večkrat dejal, da store v takih slučajih vojvode najbolje, če izvrše svoje stvari sami.

Rustighello. Milostivi gospod, zdi se mi, da nekdo prihaja.

Don Alfonz. Stisniva se k zidu! (Skrijeta se v senci pod balkonom.)

(Prikaže se Maffio, svečano oblečen; pojoč si polglasno pesmico, potrka na Gennarova vrata.)

2. PRIZOR

Don Alfonz in Rustighello, skrita. Maffio, Gennaro

Maffio. (Gennaro! (Vrata se odpro in na pragu se prikaže Gennaro.)

Gennaro. Si ti, Maffio? Hočeš vstopiti?

Maffio. Ne! Reči ti imam samo dve besedi. Greš z nami na večerjo k princezinji Negroni?

Gennaro. Nisem povabljen.

Maffio. Te predstavim.

Gennaro. Imam še drug vzrok. Tebi lahko povem. Odpotujem.

Maffio. Kako? Odpotuješ?

Gennaro. V četrti uri.

Maffio. Zakaj?

Gennaro. To ti povem v Benetkah.

Maffio. Ljubezena spletke?

Gennaro. Ne delaš lepo z menoj, Gennaro.

Prisega sva si, da nikdar drug drugega ne zapustiva, da ostaneva nerazdružena brata in sedaj hočeš odpotovati brez mene.

Gennaro. Pojdi z menoj!

Maffio. Pojdi raje ti z menoj! — Mislim, da je boljše prebiti noč pri pogrnjeni mizi s ljubimi ženskami in veselimi vinakimi bratci kot pa na samotni cest med banditi in soteskami.

Gennaro. Danes zjutraj si še nisi bil tako gotov glede tvoje princezinje Negroni.

Maffio. Poizvedel sem. Jeppo je imel prav. Je dražestno bitje, za Negroni, ki ljubi poezijo in glasbo. Hajdi torej in pojdi z menoj!

Gennaro. Ne morem.

Maffio. Potovati v tej temni noči! Izpostavljati se nevarnostim.

Gennaro. Bodí brez skrbi! Dobro se imej in veliko zabave!

Maffio. Brat Gennaro, ne slutim dobrih stvari o tvojem potovanju.

Gennaro. Brat Maffio in jaz ničesar dobrega o tvoji večerji.

Maffio. Če se ti pripeti v moji odsotnosti kaka nesreča?

Gennaro. Kdo ve, če si ne bom jutri očitaj, da sem te pustil samega?

Maffio. No torej! Ločila se ne bova, to je gotovo. Popustiva vsak nekoliko! Ti greš z menoj k princezinji Negroni in jutri ob zori odpotujeva skupno. Si zadovoljen?

Gennaro. Naj bo, povem ti varke mojega nenadnega odhoda. Presodi sam, če nimam prav! (Potegne Maffio na stran in mu šepeta na uho.)

Rustighello (pod balkonom, tiho k Alfonzu). Napadeva milostivi gospod?

Don Alfonz. Počakajva konca!

(Dalje prihajata.)

videl drugega, nego turške vojake, arabake jezdece, kamele, konje, pesek in s peskom zasute razvaline propadlih mest.

Vi se smejete, milostiva, ali verjemite mi, čar puščave je močnejši, kakor čar Pariza ali Rima. Skalnati molk vroče daljave je zapeljiv bolj, kakor vse zapeljivosti Evrope. To je nevidna moč, ki vstaja iz tisočletja starih studencev oaze po pravilni ugasniti dneva. Vtis, ki izbrisejo iz možganov in razuma vse, kar je bilo in kar bo. — Samo moč ostanje. Hladno šumenje palm, srebrn blesek zvezd, nebeška vlaga v zraku in valovanje krvi. Vrnitev življenja ...

Potegnil sem debelo vrv okrog šotora svojih nenavadnih gostov deset metrov v razdalji. Ne toliko zato, da zaprem pot mojemu moštvu kakor da sam sebi postavim pregrado. Ali ti sta nepremagljiva moč, ki se pojavlja valed nepopisne osamljenosti, me je gonila nemirno okrog. Moglo je bil moj razum bolj podoben sentimentalnemu snu, kakor normalnosti resničnosti. Moje noge so se gibale, ne vem kako in na kak način. Hočem klicati, krikniti ukaz. Nobena beseda ne gre preko mojih ust.

Tik pred mano stoji naenkrat kot čarobna gora tuj šotor. Slišim šelest avile in grgrajoč smeh sužnje.

Potisnem vrata.

Majhen ogenj gori sredi šotora in razširja nekak posebno pek vonj. Plamteli jeziki obsejajo ožka, s temnimi lasmi obdana obraza dveh deklet, ki skrbljivo sklonjena nad ognjem, kakor se zdi, pripravljata večerjo.

Starejša me pogleda. In z globokim, temnim pogledom čarobnice mi pomoli palčico z gesto, za katero bi jo lahko zavdala vsaka evropska kraljica.

"Vzemite!" Ravno prav so pečenice!

Zvok tega glasu se mi je zdel poln skrivnostnih obljub. Menim, da sem postal junak kakršne pravljice iz "Tisoč in ene noči". Ves prevzet se nagnem k ognju, srečajoč s pričakovanjem vprašujoče oči, vzdahnem globoko poseben vonj in spoznam kepo na koncu palčice.

Odpor in gizažanje plane v meni — bila je krastača, prava krastača z debelo, krastavo kožo.

Pohlepno vgrinejo majhni, slonokobeni zobje ... glava in noge izginejo v ustah. Telo pa odleti nazaj v ogenj ...

Pol sekunde pozneje sem stal v noči, — šotor za svojim hrbtom — svezde nad mano.

Da, bili sta lepi, princezi iz El Hafí Aoen-a. Imeli sta oči babilonske kraljice in njuni ustnici sta cveteli kakor jerihonske rože. Njuni roki sta bili kakor listje cvetk v pravilni noči, toda ... jedli sta krastače!

Pravilni čar je izginil. Is puščave se mi je zarezalo nekaj tujega, slobnega in zaničljivo zasmejujočega ...

ANEKDOTE

Dva pesnika se pomenujeta o svojih proizvodih.

"Ali tvoje pesmi mnogo čita?" vpraša prvi drugega.

"Seveda," mu ta odvrne, "vsako moje pesem prebere najmanj petdeset urednikov..."

Na banketu je vprašal neki novinar Bernarda Shawa:

"Kaj pa imate od svojega dolgega življenja?"

"Visoko starost!" mu odvrne Shaw.

Tolstoj ni maral zdravnika. Kadar je zbolel, se jih je vedno branil.

"Čemu ne maraš zdravnika?" so ga pobarali.

Tolstoj na to:

"Rad bi umrl naravne smrti!"

"Ze dvajset let sem poročena s svojim možem in sem še vedno preko ušesa zaljubljena," se je pohvalila žena Tristana Bernarda.

"Kako se imenuje mladi mož?" jo je prekinil Tristan Bernard.

Mlad bančni ravatelj je vprašal svojo ženo, filmsko igralko P.:

"Kakšno knjigo naj vzameva s seboj na potovanje?"

"Čekovno knjigo!" mu odvrne diva.

O noveletnih voščilih

Casopis je v maršičem dober za čitatelje. Ne le, da jih informira o političnem, gospodarskem in kulturnem življenju, o tehniki, o sportu, teatru, o zgodovini i. t. d. — marveč seznajna bralce tudi s trdkami raznih panog, posreduje službe, pošilja i. t. d. To je inersatni del časopisa.

Med inersatni del spadajo tudi naznanila smrti, poroke, krsti, zaroke, naznanila o praznovanju kakih družinskih praznikov, kakor tudi zmanjšati publiki delo pri čestitanju za skupne praznike.

Svoj čas so si prijatelji voščili praznike po razglednicah, v pisnih i. t. d. To je še danes v navadi. Prav tako mora iz nekega vpljudnosti in trgovske prebrisnosti vsak podjetnik svojim odjemalcem čestitati k praznikom, kakor so Novo leto, Velika noč, Božič, Binkošti. Temu pa bi bilo težko, razpošiljati vsem odjemalcem karte s čestitkami.

Včasih so jih seveda tiskali v obliki razglednic ter razpošiljali. Časopis je tem pomagal s tem, da je dal na razpolago v svojem prostoru za take čestitke. Zdaj vidimo vsako leto glasi za Novo leto po cele strani noveletnih čestitk raznih trdk, trgovcev, mesarjev, brivov, krojačev, organizacij, bank i. t. d. Zraven čestitk se ponavadi nahajajo tudi reklame za svojo firmo: Mesar XYZ želi svojim cenjenim odjemalcem srečno novo leto. Vsako soboto sveže krvavice! Tako nekako.

Kdaj so se pri Slovencih udomačili taki inersati? Najstarejši slovenski dnevnik "Slovenski narod" je skoro pred 50 leti, namreč 1. 1881 priobčil prvi inersat z noveletno čestitko. Glasil se je: Karol Galletova rodovina vošči po tem potu vsem znancem in prijateljem srečno in veselo Novo leto. — Bistra, 31. decembra.

To je bil prvi in edini inersat noveletne čestitke 1. 1881.

Drugo leto se je pridružila že ljubljanska rodbina Močhetova, leta 1883 so bile še štiri trvdke, keeneje se je to število množilo in leta 1901 je "Slov. narod" objavil že celo stran noveletnih voščil.

Zdaj je to tako v navadi, da noveletne izdaje časopisov nosijo posebno prilogo s samimi čestitkami. Inersatom pride ceneje, kot pisati vsakemu posebej čestitke, časopisu pa koristi. Vsak inersat je par kovačev.

K rojstnemu dnevu svoje tašče je napisal Mark Twain zgodbo, v kateri je to taščo primerjal s dnevnim listom.

"Zakaj z dnevnim listom?" ga je vprašala njegova žena začudno.

"Zato ker se prikaže vsak dan," je pojasnil Twain.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Dec. 31 1929) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Pomorite jo pravočasno, da vam lista ne ostane. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napakega naznava, pošljite nam dopisnico in navedite stari in novi naznava.

Naki zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani S. N. P. J. doplačajo \$4.80 na leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za slane \$6.50.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c na poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naznava:

Upravništvo "PROSVETA"

2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

Ima svoje publikacije in še posebno list Prosveta za korist, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopis in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

se ne pošiljajo listu Prosveta.

Naročnina za list Prosveta

Za Združ. države in